
Mar. 22. 1689.

Imprimatur,

Ja. Johnson, Procan.

Humf. Gower, Professor Marg.

Joh. Covell, S. T. P. Coll. Chr. Magist.

Car. Roderick, S. T. P. Coll. Reg. Præp.

Mar. 22. 1689.

Imprimatur,

Ja. Johnson, Procan.

Humf. Gower, Professor Marg.

Joh. Covell, S. T. P. Coll. Chr. Magist.

Car. Roderick, S. T. P. Coll. Reg. Præp.

NETHINIM

SIVE

NETHINÆIS

Quorum Mentio fit in libris *Ezra & Nehemia*,

Et de his qui se

CORBAN^c*Deo nominabant apud Josephum Ant. l.4.c.4.*

DISSERTATIUNCULA,

Adversus

Steuchum Eugubinum, Card. Baronium & alios,

In qua etiam

Explicatur *LEVIT. 27. 2.*

Auctore JOHANNE MILNER S.T.B.

CANTABRIGIÆ,

Ex Officina *Johann. Hayes*, Celeberrimæ Academia
Typographi. MDCXC.Impensis *Caroli Brown* Bibliopolæ Cantab.

D E

NETHINIM

SIVE

NETHINIS

CORBAN

3754:78

SECT. I.

Explicatur Levit. 27. 2.

איש כי יפלא גר בעדך נפש ליהוה.

Æ C. verba Pagnin. sic vertit,
Vir si permutare voluerit vo-
tum secundum æstimationem a-
nimarum Domino. Oleaster
sic, Vir cum separaverit votum,
secundum æstimationem tuam e-
rit æstimatio animarum Domino. Tremellius
autem sic, Quum quis nuncupaverit votum, jux-
ta æstimationem tuam, persone sunt Jehovæ.
Alii aliter. Forſan planius ſic reddas, Vir
cum ſeparaverit votum animarum Domino, jux-
ta æſtimationem tuam: vel ſic, Vir cum ſepa-
raverit votum juxta æſtimationem tuam, ani-
mas ſcil. Domino. Symmachus apud He-
ſychium in Gloſſa ordinaria vertit יפלא
ſeparaverit (ſiqua exemplaria habent ſupe-
A 3 raverit,

raverit, est proculdubio mendum pro *separaverit*.) Paraphrastēs etiam Chaldaeus sic interpretari videtur, utitur enim verbo שָׁרַם, quod tam apud Hebræos quam apud Chaldaeos significat *separare* : eodem verbo usus est interpres Syrus; ut & Versio Samaritana.

Stenuchus Eugubinus & alii negant sermonem hic esse de voto animæ, i. e. quo quis animam suam vel seipsum Deo vovet & consecrat. Neque enim (inquit Eugubinus) dicitur in Contextu, ut quisquam spondeat animam suam, nam & votum alterius generis esse poterit. De omni genere Voti hic intelligitur. Quibus addit quod nec LXXII. de devovenda anima quicquam meminerint. Ad quæ responderi potest. 1. Verum non est quod Eugubinus tam fidenter adserit, quod hic viz. *Levit. 27.* 2. de omni genere Voti intelligitur. 2. Licet verum sit votum posse alterius generis esse quam animæ, & quod in hoc ipso capite de aliis votis agitur : inde tamen non sequitur sermonem non esse de voto animæ in hoc Commate secundo. Neque enim voluit Deus hac sententia omnis generis Vota quæ in hoc Capite commemorantur comprehendere. 3. Licet totidem verbis non dicitur in Contextu, ut quisquam spondeat animam

animam suam : in Contextu tamen sermo est de redimendis animis 1. hominum, tam maris quam fœminæ v. 3. ad 9. 2. bestiarum, v. 11, 12, 13. At non fuit opus redemptione animarum, nisi ubi ipsas Deo vovissent & consecrassent. 4. Ad LXXII. quod attinet in hoc 2do Commate de devovenda anima humana disertis verbis non meminerunt, ast de animabus bestiarum seu bestiis aperte dicunt v. 9. ὅς ἂν δῶ ἀπὸ τούτων τῆς Κυρίας. Denique ipsa Versio vulgata Eugubino adversatur, *Hommo qui votum fecerit & sponsoverit Deo (vel Domino) animam suam sub æstimatione dabit pretium*; necnon Arabica in Bibl. Pol. Gl. *Quicunque donaverit votum ex animabus Deo æstimetur* (מן אל נפוס ללה פליקום אי אנסאן סוע נרא)

Præter *Eugubinum* sunt & alii qui negant sermonem hic esse de voto animarum. Juxta hos non animas ipsas sed tantum earum pretium sive æstimationem vovebant; quibus interpretatio LXXII. patrocinari videatur ὅς ἂν εὐξεται οὐχ ὡς πῦλὴ τῆς ψυχῆς αὐτῆς τῆς Κυρίας. At de LXXII. non est quod hic multum laboremus, quum fatetur ipse *Eugubinus* se assequi non posse quid hic sibi velint, & suspicatur Codices esse depravatos. *Theodoretus* in *Leuit.* legit ὡς δῶραι πῦλὴ τῆς ψυχῆς, &c. quibus.

quibus exacte respondent verba R. Sol. in loc. ליתן ערך נפשות. At inquam quid est dare pretium animæ, nisi redimere animam vel seipsum pretio in sui locum substituto, quum quis sese Deo vovit & consecrav. Eodem modo exponi possunt verba R. Levi Barzeloni in Sepher Hachinuck Præcept. 350. ערכי עלי או ערך בני ערי (*æstimatio mei super me, vel æstimatio filii mei sit super me*) ut enim prima intentione semetipsum vel filium Deo consecrabat, ita si pœniteret hujus voti, spondebat se certam pecuniæ summam persoluturum, juxta leges æstimandi quas Deus sanxit. Ita exponit Ab. Ezra אב השם יעשה וגו' *Si Deus faciat mihi sic, redimam animam meam juxta æstimationem, &c.*

Quod non solum æstimationem vel pretium animarum voto separabant sed etiam animas ipsas vel ipsos homines, satis liquebit ex istis quæ in hoc ipso Capite Lev. 27. dicuntur de bestiis, domibus & agris. De his luce clarius est, quod sanctificabantur sive consecrabantur Domino, & non tantum pretia ipsorum : cur igitur non idem statuimus de hominibus ? Homines immolari non permisit Pater Cælestis, at potuerunt sese aut filios suos ministerio Templi, Sacerdotum Levitarumque devovere ; & si se vel filios
ab

ab hoc Ministerio deinceps redimere vellent, permittebatur ipsis, sin mallent Ministerio Templi semet addicendo votum suum ~~per-~~persolvere, hoc quoque in ipsorum arbitrio positum fuit. Hæc omnia confirmat *Josephus* Ant. l. 4. c. 4. his verbis Καὶ οἱ κορβὰν αὐτῆς ὁνομάσθητε τῷ Θεῷ, δῶρον ὃ τῷτο σημαίνει καὶ Ἑλλήνων γλώσσῃ, βελομήνους ἀφίσταται τῆς λειτουργίας τοῖς ἱερεῦσι καταβάλλειν ἀργύριον, ἡμισίον ἢ τεράκοντα σίκλους, &c. *Josephum* in his verbis respexisse ad hanc ipsam legem *Lev.* 27. 2. nemini dubium esse potest. Unde patet 1. Quod hi de quibus hic sermo est semet vovebant Deo, seipsos *Corban*, i. e. donum vocabant Deo. 2. Quod sese devovebant alicui publico Ministerio (λειτουργία) viz. circa Templum vel Sacra. 3. Quod, si vellent, licuit ipsis se redimere ab hoc Ministerio certa pecuniæ summa Sacerdotibus persoluta, ut si fuit fœmina pendebat 30 Siclos v. *Lev.* 27. 4.

Accedat *Authoritas Cyrilli Alex.* de Adoratione in Spiritu l. 16. qui hunc locum sic exponit εαυτὺς εἰς ἀγιασμόν καὶ ἀνάθημα καταγεράφοις τῷ Θεῷ.

Hæc de sensu loci *Lev.* 27. 2. dicta sufficiant, necnon adversus *Eugubinum* & alios, qui negant istic agi de Votis animarum.

SECT. II.

Ii qui Corban se vocabant Deo non fuerunt Nazaræi.

Dictum est ex *Lev. 27. 2.* de iis qui sese Deo vovebant, vel Deo *corban* se nominabat ut *Josephus* loquitur. Hos *Card. Baronius* cum *Nazareis* confundit *Annal. An. 53. num. 35.* Caput tondere (inquit ille) & sic votum solvere erat *Nazaræorum*, de quibus scribitur in *lib. Numer.* Et mox Qui sic erant *Nazaræi* voto obligati nominabant seipsos *Corban* hoc est Dei Donum (ut *Josephus* affirmat) quod sic seipsos Deo dicassent. At certe gravissime hallucinatus est illustrissimus *Annalium Ecclesiasticorum Pater.* Ut nonnulli (per Ironiam ut puto) ipsum appellant. *Nazaræi* nulla pecunia redimi poterant ab exolvendo voto; his autem qui nominabant se *Corban* licuit numerata pecunia semet redimere. *Nazaræi* vovebant abstinentiam à vino & omni potu inebriante, ab aceto vini, esu uvarum, &c. quum nullam hujusmodi abstinentiam spondebant

debant ii quorum meminit *Josephus*. Cum *Nazarai* capillos consecrarent, victimæ quas juxta legem offerebant cedebant Sacerdotibus; hi, qui *Corban* se appellabant, si semet redimere vellent, Sacerdotibus pecuniam numerabant. Denique his qui *Corban* se vocabant *Josephus* attribuit Ministerium, ad quod se ultro obligassent; at nihil hujusmodi attribuitur *Nazarais*.

Certe ipse *Josephus* tam aperte distinguit hos à *Nazarais*, ut fatis admirari non possis *Baronii* oscitantiam qui eos confundit. Hoc ut magis pateat, necesse erit ipsius verba transcribere. Ὅσοι δ' ἂν αὐτὸς καὶ ἱερῶσιν εὐχὴν ποιούμενοι, Ναζαραῖοι ἢ καλῶνται, κομῶντες καὶ οἶνον καὶ ποσοφερομένοι, τύπων ὅπου τὰς τελεὰς ἀφιερωσὶν ὅτι θυσιὰ πεδρῶσι, τὰς κεφαὶ νέμεσθαι πρὸς τοὺς ἱερεῖας. Καὶ οἱ Κορβαὶν αὐτὸς ὀνομάσαντες τῷ Θεῷ, βελομένοι ἀφιερωτὸς τῆς λειτουργίας τοῖς ἱερεῦσι καταβάλλειν ἀργύριον. Hic οἱ κορβαὶν αὐτὸς ὀνομάσαντες tam clare distinguuntur ab iis qui Ναζαραῖοι καλῶνται, ut, si *Annalium* Conditor locum apud *Josephum* inspexisset, in tam manifestum errorem incidere non potuisset.

SECT. III.

De Nethinim sive Nethinais.

EX antedictis, uti spero, satis patet quod ii qui *Corban* Deo se vocabant non fuerunt *Nazarai*: si quærat^rur quinam igitur fuerint, haud multum, ut puto, à vero aberrabis, si dicas eos fuisse *Nethinaos*. Priusquam argumenta producam quæ hanc Conjecturam saltem probabilem esse adstruant, non abs re erit inspicere quid alii de his *Nethinais* senserint. *Bolduc* de Ecclesia ante Legem l. 1. c. 5. censet *Nethinaeos* (sic enim ille vocat) nomen simul & originem trahere potuisse à *Nathan*, qui numeratur inter filios *David* 2 *Sam.* 5. 14. Juxta *Avenarium* in Lexic. *Nethinim* fuere qui Regibus & Sacerdotibus toti erant traditi & donati, ut perpetuo iis servirent. Quidam apud *Mercer.* in *Pagnin.* putant initio *Nethinim* dictos esse fratres Regis, qui in regnum non succedebant sed donaria accipiebant, & tanquam custodes in munitione *Hophel* habitarunt, ne in regem irrumperetur. Post reditum autem è *Babylone* sic etiam appellari

pellari cœptos qui Sacerdotibus in Templo necessaria suppeditabant. Hanc interpretationem videas etiam apud Forster. in Lexic. Interpretum maxima pars statuunt *Nethinaeos* fuisse *Gibeonitas*; imo (quod mireris) *Bolduc* supradictus, qui existimat *Nathinaeos* nomen & originem traxisse à *Nathan*, vult hunc *Nathan* fuisse filium *Bathsabæ*, ex *Uria*, *Uriam* vero fuisse *Gabeonitam*. Non desunt denique qui alios cum *Gibeonitis* conjungunt. Cum *Gabaonitis*, inquiunt, reliqui ex clade *Saulis* pauciores erant quam qui sufficerent ad ædis sacræ Ministerium additi sunt præter eos quidam à *Davide* Ezr. 8. 20. & postea à *Solomone* eo nomine servi *Solomonis* dicti. Qui omnes cum *Gabaonitis*, tum illi, qui à *Davide* & *Solomone* traditi sunt, *Nethinai* vocabantur. Sic *Bertram* de Republ. Jud. c. 15. & similia habent *Cajetan* in 1 Paral. 9. & *Tirinus* in Ezr. 2. & *Cunæus* de Republ. Heb. l. 2. c. 11.

SECT. IV.

An Nethinai fuerunt Gibeonitæ?

Plerique omnes interpretes (ut modo dictum est) arbitrati sunt *Nethinaeos* fuisse

isse *Gibeonitas*, Rabanus Maurus, Grotius, Seldenus, Quistorpius, Junius & Tremellius Vatablus, Schindler, Masius, Drusius, Hornius, Lyra, Sigonius, Bonfrerius, Ribera, Tormiellus, Salianus, Vitalpandus & alii pene innumeri. Sed operæ pretium est videre quibus argumentis hoc suum commentum stabilire nituntur.

1. Menochius de Republ. Heb. l. 2. c. 4. argumentatur ab iis locis ubi *Nethinai* nominantur post Sacerdotes, &c. At (inquit ille) post Sacerdotes, Levitas, cantores, janitores & thesaurarios quinam alii erant Templi ministri quam aquarii & lignatores? 2 Buxtorfius adducit Kimchi in 2 Sam. 21. 1. & Josh. 9. 21, & Ab. Ezram in Ezr. 2. 43, necnon Glossam in Jevamoth fo. 78. 2. vid. Lexic. Heb. & Lexic. Talmudicum rad. נתן. Item *Wagenfeilius* laudat autorem Codicis MS. Ezr. *Hechajim* dicti, cujus verba prolixius describit in *sos.* p. 145. Hi interpretantur *Nethinæos* fuisse *Gibeonitas*. 3 Addunt auctoritatem S. Hieronymi in Tradition. Heb. in lib. Paralipom. cujus verba sunt hæc *Nathinæi* i. e. donati. Sunt enim Gabeonitæ, quod ad serviendum dati sunt ad Templum Domini à Josue. Cornelius à Lapide addit, Unde Hebr. est נתן i. e. dedit eos (unde *Nathinai* nomen) tabernaculo v. Josh. 9. 27. Hæc

Hæc sunt cuncta argumenta quæ hæc-
nus videre mihi contigit, ad quæ facilis est
responsio, imo vix responsi egent.

Quod ad 1um attinet, 1. Si verum esset quod
post Sacerdotes, Levitas, Cantores, Janito-
res & Thesaurarios nulli erant alii Templi
ministri quam aquarii & lignatores, non se-
queretur *Nethinaos* fuisse *Gibeonitas*. Alii enim
adhiberi potuerunt ad hoc munus cædendi
ligna & hauriendi aquas præter *Gibeonitas*,
imo juxta *Bertramum*, *Cunæum* &c. alii fu-
erunt assumpti ad ista ministeria. 2 Unde
constat nullos alios fuisse Templi ministros
quam eos quos recenset Menochius. In re-
scripto regis Artaxerxis Ezr. 7. 24. post Sa-
cerdotes, Levitas, Cantores, Janitores &
Nethinaos adduntur Ministri domus Dei. Ubi
nisi probari potest per Ministros domus in-
telligi debere solos Thesaurarios, manife-
stum est *Menochii* enumerationem non esse
plenam. Pro Ministris Domus *Iosephus* Ant. l.
II. c. 5. habet *χαμαῖται τῶ ἱεροῦ*, & viri longe
Doctissimi ex eodem *Iosepho* colligunt unicui-
que *χαροφύλακιν* suum fuisse *χαμμαῖνα*; Scribæ
Templi igitur non fuerē Thesaurarii. Do-
ctores Hebræi addunt alios ministros Templi
quos Viros stationarios (*אנשי מעמד*) appel-
lant, & à Prophetis prioribus aiunt constitutos
fuisse. *Maimon.* in Kele Mikd. per. 6. f. 1.

Ad

Ad 2um Scriptoribus Hebræis quos *Buxtorfius* & alii laudant quantum tribui debet nescio; præsertim cum apud *Iosephum* illis multo antiquiorem nullum apparet hujus interpretationis vestigium: imo & *Targum Jonathan* de ea altum filet. Ubi *Judei* veteres nihil definiunt, cur tanta authoritas recentioribus attribatur, ego certe nullus video, præcipue quum multa sint quæ suadeant eorum Interpretationem esse erroneam.

Ad 3um, 1. Incertum est an *S. Hieronymus* fuerit Autor Quæstionum & Traditionum in lib. Paralip. Si tamen ipse est Auctor, inquit à *Lapide* in Josh. 9. 27. Autor quæstionum & traditionum in Paralip. propemodum fatetur quodam in loco se nescisse Hebraice, sic *Erasmus*, & post ipsum *Bellarminus* de Scriptoribus Ecclesiasticis; at, si nescivit Hebraice, proculdubio non fuit *Hieronymus*. Cautè igitur *Malvenda* in 1 Paral. 9. ait, Autor Traditionum, &c. quia certo statuere non potuit quis fuit autor. 2. Si constaret *S. Hieronymum* fuisse autorem, verisimile est eum hanc interpretationem habuisse à *Judeis* quibus usus est Magistris in addiscenda lingua Sancta. Quid autem iis in hac re tribuendum est jam diximus.

SECT. V.

Nethinai non fuerunt Gibeonitæ.

VIdimus quam infirmis Argumentis nititur sententia eorum qui volunt *Nethinæos* fuisse *Gibeonitas*, restat ut pauca è multis in medium adducam quæ Errorem istum per aliquot secula vulgo receptum magis & prodant & evertant.

1. *Gibeonitæ* non fuerunt è filiis *Israel*. 2 *Sam.* 21. 2. at *Nethinai* fuere è filiis *Israel*. In libris *Ezra* & *Nehemie* traditur numerus virorum populi *Israelis*, *Ezr.* 2. 2. & *Neh.* 7. 7. & inter eos recensentur *Nethinai*, *Ezr.* 2. 43, 58. *Neh.* 7. 46, 60. Dicitur *Ezr.* 2. 70. *Habitarunt Sacerdotes & Levitæ & de populo & Cantores & Janitores & Nethinai in urbibus suis, & universus Israel in urbibus suis.* Hic universus *Israel* comprehendit tam *Nethinæos*, quam *Sacerdotes*, *Levitas*, de populo &c. Omnes *Israelitarum* classes, sacerdotalis, *Levitica*, popularis & dedititia comprehenduntur sub universo *Israel*. 2. Dicitur *Ezra* misisse legatos ad *Iddonem* qui fuit primus
C in

in *Casphia* loco, & posuisse in ore eorum verba quæ loquerentur ad *Iddonem* & fratres ejus *Nethinaeos* *Ezr.* 8. 17. At si *Nethinai* fuere fratres *Iddonis*, certe non erant *Gibeonita*. *Iddo* enim qui fuit caput seu primus, i. e. vir primariæ dignitatis in isto loco, vel eximius Doctor sub quo plures instituebantur Levitici generis discipuli (ut nonnulli arbitrantur) certe non fuit *Gibeonita*: verba de *Iddone* hæc sunt אִלְאִי אִדְדוֹ הַנְּתִינִי, (i. e. juxta interpretationem *Ab. Ezra*, Ad *Iddonem* & fratrem ejus qui fuere *Nethinai*; vel ad *Iddonem* & *Achivum* *Nethinaeos* (i. e. qui fuerunt *Nethinai*) sic interpretantur *R. Solomon* & nonnulli apud *Ab. Ezram*, juxta quos אִדְדוֹ est proprium nomen. Secundum has Interpretationes ipe *Iddo* fuit *Nethineus* (quod largiuntur *Menochius* in *Ezr.* 8. & *salianus* An. 3596. num. 3.) qui tamen certe non fuit aquarius & lignator (ut *Menochii* verbis utar) adeoque non fuit *Gibeonita*. 3. Magnus numerus *Nethinaeorum* reversus est ex captivitate *Babylonica* cum *Israelitis* v. *Ezr.* 2. & *Neh.* 7. Ast nemo probare potest nec ullo modo verisimile est *Gibeonitas* cum eis rediisse. Cum per captivitatem *Babylonicam* liberati fuissent à servili munere quod ipsis impositum fuit pro maxima pœna, an omnino probabile est ipsos iterum hanc pœnam ultro subire voluisse? An cuiquam

quam credibile videri potest eos redire voluisse ad hauriendas & comportandas aquas & cædenda ligna, ad subeundam onerosam & infamem servitutem vel potius gravem maledictionem, quam tristi quavis sed brevi morte deteriorem fuisse & censeri merito potuisse multi judicarunt? Maledictionem ipse *Joshua* vocat (*sub maledictione eritis*, *Josh.* 9. 23.) & vaticinium Noë (*maledictus Canaan, servus servorum erit fratribus suis*, *Gen.* 9. 25. impletum fuisse in *Gibeonitis* affirmant *Theodoret.* & *Procopius Gazæus* in *Josh.* 4. Ii qui docent *Nethineos* fuisse *Gibeonitas* affirmant etiam *Gibeonitas* fuisse *Profelytos*, sic *Glossa* in *Jevammoth* fo. 78. 2. & inter Christianos non pauci. Hinc *Salianus* An. 3584. num. 161. redarguit *Josephum* qui *Ant.* l. 5. c. 1. refert *Gibeonitas* pacem cum *Israelitis* fecisse salvis patriis institutis. At *Nethinai* non fuerunt *Profelyti*. In *Talm.* *Hierus.* in *Horaioth* fol. 48. col. 2. manifeste distinguuntur à *Profelytis* ממוֹר לַנְּחִין נָחִין לְגֵר וְגֵר לְעֶבֶר מְשׁוּחָרֵר i. e. קורבן hoc est, *Spurius Nethinæo*, *Nethinæus Profelyto*, *Profelytus* servo manumisso præferendus. Sic legimus *Neh.* 10. 28. Reliquum populi *Sacerdotes*, *Levitæ*, *Janitores* & *Cantores*, *Nethinæi* & omnes qui separaverunt se à populis terrarum ad legem Dei, &c. Ubi si hi qui separaverunt se à populis ad legem divi-

nam fuere *Profelyti* (ut, si non omnes, saltem plerique omnes Interpretēs statuunt) ipse Sacer textus *Nethinaos à Profelytis* satis aperte distinguere videtur. Denique si *Nethinai* fuerunt ex filiis *Israel* (ut supra probavimus) tum non erunt *Profelyti*. Ut finem faciam, mihi extra dubium esse videtur, quod vel nulli vel certe perpauci ex *Gibeonitis* erant mixti cum *Israelitis* eo tempore quo creberrima fit mentio *Nethinaorum*. Vox *Nethinim* non occurrit nisi in Scriptoribus qui vixerunt post reditum à Babylone, viz. in Scriptore lib. 1. Paralip. in Ezra & Nehemia. De Ezra & Nehemia quod vixerunt post Captivitatem, probatione non eget; idem verum est de Scriptore lib. Paralip. quod argumentis aliquot probavit Cornel. à Lapide in Proœmio in 1. Chron. & in Argumento in 1. Reg. quibus accedat autoritas Theodoretī & Procopii Gaz. in 1. Paral. Imo juxta R. Solom. in 1. Paral. 1. 1. & 8. 28, Ezra fuit Scriptor lib. Paralip. & hanc fuisse receptam sententiam Rabbīnorum, qui ante ipsum scripsissent, testatur Kimchi. Jam vero multa sunt quæ suadent perpaucos *Gibeonitas* repositos fuisse permixtos *Israelitis* tunc temporis, cum libri in quibus mentio fit *Nethinaorum* scripti fuere.

SECT. VI.

*Nethinai forsan fuerunt ii qui Corban
se Deo nominabant.*

Vidimus quæ sint quæ obstant, quo minus amplecti possum interpretationem omnium ferme calculo comprobata; restat ut conjecturam nostram quod *Nethinai* fuerunt ii qui se *Corban* appellabant vel seipsos vovebant Deo, paucis confirmem. Breviter igitur 1. Ut hi se *Corban*, i. e. donum nominabant (*Corban* enim, ut omnes norunt, significat donum, v. S. Mar. 7. 11.) ita voce *Nethinim* significantur *Donati*. Hinc LXXII transtulerunt Δεδωμένοι (1. Paral. 9. 2.) ut alii *Dedititii*. Verba ista שנתן הנתנים Ezr. 8. 20. (i. e. *Nethinim* quos dediderat viz. David) videntur confirmare hanc significationem. 2. Ut hi se Donum nominabant (τὸ Θεῶν) Deo, sic *Nethinai* donarunt se Deo seu Ministerio alicui divino circa Templum & Sacra. Hinc forsan Alcuinus de Divinis officiis vult *Nathanaelem* cujus mentio fit S. Joh. 1, fuisse *Nethinaum*. *Nathanael* enim sonat

sonat Deo Donatus. Et hinc Iosephus l. ii. c. 5. *Nethinim* reddit ἱεροδούλους, ἱεροδούλοι autem apud Græcos fuerunt servi & ancillæ consecratae, ut utar verbis Budæi. Strabo l. 8. narrat, de templo Veneris fuisse ἕτω πλῆθος, ὡς πλείους ἢ χίλις ἱεροδούλους ἐκέντητο ἱταίρα; ὡς ἀνεπίδοτον τῷ Θεῷ καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες.

Tantummodo subjungam verba Theodoretī & Procopii Gazæi in 1 Paralip. Ναθινάις οἱ μὲν χειρὶ τῶν ἱεροδούλων ὀνομαζομένους, πολλοὶ γὰρ αὐτοὺς ἀφίερον εἰς ταῖς τῶν ἱερῶν καὶ λαύρων ὑπεργίας. Ἐχρῆν γὰρ καὶ αὐτοὺς, ὡς τῶν ἄλλων φυλῶν καὶ ὑδροφορεῖν, καὶ ξυλοχευεῖν, καὶ τὰ ἄλλα ὅσα ποιεῖν ταῖς ἐργάζεσθαι. Εἰ γὰρ τῶν Γαβριονίταις ἀλλοφύλους ὄντας Ἰησοῦς ὁ πρῶτος φησὶ ἐκέλευεν ὑδροφορεῖν καὶ τῆς σκηνῆς καὶ ξυλοχευεῖν, πολλὰ μᾶλλον Ἰσραηλίταις ἢ ποιεῖν ταῖς ἐργάζεσθαι. Εὐθὺς δὲ καὶ ἐν τῇ τῶν Ἑβραίων ὀνομάτων ἐρμηνείᾳ πᾶσι δηλὸν τὸ ὄνομα δοῖν Ἰαὼ, τῇ περὶ τῶν ὀνίων Θεῷ. Hæc Theodoretus. Procopii verba sequuntur, Ὅμοιος δὲ καὶ ἱερεὺς Λαύιται καὶ Ναθινάοι ἕς εἰς ἱεροδούλους ὑπεργίαν. πολλοὶ γὰρ αὐτοὺς καὶ τῶν ἄλλων φυλῶν ἀφίερον εἰς ταῖς ἱερῶν καὶ λαύρων ὑπεργίας, ὑδροφορεῖν καὶ ξυλοχευεῖν γινόμενοι. εἰ γὰρ Γαβριονίταις, πόσω μᾶλλον αὐτοὶ; τὸ Ναθινάοι δὲ παρ' Ἑβραίων Θεῷ δοῖς ἐρμηνεύεται. Viden' ut fere cuncta quæ supradicta sunt horum doctissimorum virorum suffragiis comprobantur? Diximus, 1. vocem *Nethinim* significare *Donatos*, 2. *Nethinæos* fuisse *Israelitas*, 3. Eos vocatos fuisse ἱεροδούλους, servos consecratos ministerio Templi, &c. Hæc omnia confirmant hi Celeber-
rimi

rimii viri, & præterea manifeste distinguunt *Nethinæos à Gibeonitis*, adeo ut si certum esset verum Hieronymum eos confundere in Traditionibus Heb. in lib. Paralip. tamen ei opponere possimus Theodoretum, qui eos plane distinguit.

SECT. VII.

Magnum est discrimen inter Votum Nethinæorum seu Voventium Animam suam, Lev. 27. 2. & Vota Hodiernorum Monachorum.

Vota ista de quibus Sermo est Lev. 27. libenter traherent Scriptores Pontificii in partes suas, nempe ut faveant Votis suis Monasticis. Tropologice religiosus vover Animam, i. e. totum se Deo, puta corpus per votam Castitatis, opes per votum Paupertatis, animam per votum Obedientiæ, inquit Cornel. à Lapide in Lev. 27. Hæc figura erat Religiosorum novi Testamenti, Tiritius in Lev. 27. Coguntur tamen fateri his votis nihil esse commune cum suis. I. Hæc vota commutari potuerunt,

runt, Deus ipse pretium sanxit quo redimi possent; at secus est (inquit A Lapidē) in votis Religionis in lege Nova, quibus se homo ad nobilissima Ministeria dedicat, quæ omne pretium excedunt, ideoque nullo pretio redimi possunt. 2. Hoc etiam discrimen inter Vota veteris Legis & sua agnoscunt scriptores Pontificii. Laici in Testamento veteri non potuerunt vovere se ministraturos in munere Sacerdotali vel Levitico, at in Ecclesia Romana Laicus potest vovere se suscepturum Sacros ordines. 3. In veteri lege volebant ea quæ fuerunt in sua potestate; sed Continentia, quam Pontificii vovent, non est in potestate omnis voventis. Possesse continere non est omnium. *Non omnes capiunt hoc Verbum, sed quibus datum est* S. Mat. 19. 11. *Qui potest capere capiat* v. 12. Propter fornicationem unusquisque suam uxorem habeat. Volo omnes vos esse sicut meipsum, sed unusquisque proprium donum habet ex Deo, alius quidem sic, alius vero sic. Dico non nuptis & viduis, bonum est ut maneant sicut & ego. Quod si se non continent, nubant, melius est enim nubere quam uri, 1 Cor. 7. 2, 7, 8, 9. His consona passim legas apud Sanctos Patres, Dionysius Corinthiorum Episcopus Pinytum hortatur, Μὴ βαρὺ φέρτερον ἐπὶ τὰς αἰτίας τοῦ ἀδελφικοῦ

ἀδελφοῖς ἐπιτιθεῖναι τῆς δὲ τῆς πολλῶν καὶ ταπεινῶν
 ἀδελφείας, Euseb. Hist. l. 4. c. 23. *Apostolus di-*
cit, Bonum est homini non tangere mulierem, sal-
vo tamen remedio his qui pro infirmitate sua re-
medio indigent nuptiali, Origen. in Exod.
hom. 11. Si istum ordinem promiseris, & ser-
vare non quiveris, &c. Id. in Levit. hom. 3.
(ubi per istum Ordinem intelligit Ordinem
serviendi Deo in Castitate, nam dixerat pau-
lo ante, Cum venimus ad Deum, & vove-
mus ei in castitate servire) Infirmatur aliquis
& capere non potest, quæ robusta sunt, verbi gra-
tia, plene non potest sermonem de Castitate cape-
re; oportet compati, & metiri doctrinam pro
virium qualitate, & concedi talibus nuptias, Id.
in Levit. hom. 16. Reprehendit hujusmodi
præceptores, qui non solum quæ docent
non faciunt, sed etiam crudeliter & sine mi-
sericordia, & non secundum æstimationem
virium cujuscunque audientis, sed majora
virtute ipsorum injungunt; ut puta qui
prohibent nubere, &c. Id. Tractat. 24. in
Matth.

“ Non quasi destructuri felicitatem san-
 “ ctitatis, ut aliqui Nicolaitæ assertores libi-
 “ dinis atque luxuriæ, sed qui sanctitatem
 “ sine nuptiarum damnatione noverimus &
 “ sectemur & præferamus, non ut malo bo-

D

“ num,

“num, sed ut bono melius, non enim pro-
 “jicimus sed deponimus Nuptias, nec præ-
 “scribimus, sed suademus Sanctitatem; ser-
 “vantes & bonum, & melius pro viribus
 “cujusque sectando, Tertull. adv. Marcion.
 “l. i. c. 29.

“Si perseverare nolunt vel non possunt,
 “melius est nubant, &c. Cyprian. Epist. 4.
 “(vel 62.) ad Pomponium. Qui capere
 “continentiam possunt, Spadonum more vi-
 “ventes castrantur ad regnum, Id. de habi-
 “tu virginum in fin.

“Si quis hoc facere potuerit, habebit exi-
 “miam incomparabilemque mercedem, La-
 “ctant. l. 6. c. 23.

Διάκονοι εἰ παρὰ τὴν κατὰ τὴν ἐκκλησίαν ἔμψυχον καὶ ἔφα-
 σαν χρῆσαι γαμήσι καὶ διωκτικοὶ ἕως μύρου, ἔτοι-
 μὲν ταῦτα γαμήσαντες ἑωσάτω ἐν τῇ ὑποταγῇ, Patres
 in Concil. Ancyrano can. 10.

Ἐβόα μακρὰ (Paphnutius in Concil. Niceno)
 μὴ βαρύνειν τὸν ἐκκλησίαν τοῖς ἱερωμένοις ἀνδράσι —
 ἢ πάντας διωκτικὸν φέρειν τῆς ἀποθείας τὴν ἀσκησιν, So-
 crates l. i. c. 11.

*Cui nos similes esse si tamen possumus admo-
 nait (Cui, i. e. ei qui se castrat propter reg-
 num coelorum) Hilarius in Matth. 19.*

Εἰ δὲ τις καὶ ἀδένειαν ἐπιθυμῇ καὶ τὴν πλεονεξί-
 ας ἰδίαν γαμήσι συναρῶναι δούλω γάμῳ, ἐκ ἀπογ-
 γελῆς τούτου ὁ κανὼν. Et paulo post, ἐκ ἀνάγκης
 ἐπιθυμῶν καὶ μὴ διωκτικῶν, Epiphanius hær. 48.

“Non

"Non imperari potest virginitas sed op-
 "tari. Nam quæ supra nos sunt in voto
 "magis quam in magisterio sunt, *Ambrosius*
 "lib. 1. de *Virginibus*. Dominus qui sciret
 "prædicandam omnibus esse integritatem
 "imitandam paucis, *non omnes*, inquit, *capi-*
 "unt hoc Verbum sed quibus datum est, hoc
 "est, non est communis plurimis, nec vul-
 "garis integritas. Denique cum dixisset &
 "sunt *Spadones* qui seipsos castraverunt propter
 "regnum Cælorum, ut ostenderet hoc non
 "mediocris esse virtutis, *Qui potest*, inquit,
 "capere, *capiat*, Idem l. 3. de *Virginibus*.
 "Sunt pensa quæ dividit sapientia, & ita
 "dividit ut virtutem viresque æstimet singu-
 "lorum. Et ideo dicit, *Qui potest capere*,
 "capiat. Scit enim Creator omnium affe-
 "ctus esse varios singulorum. Et ideo præ-
 "miis Virtutem provocavit, non infirmita-
 "tem vinculis alligavit, Id. l. de *Viduis*.
 "Non capit hoc conditionis humanæ infir-
 "mitas ut omnibus pateat, sed illis solis fa-
 "cile est ad capiendum, quibus Divina re-
 "fulsit gratia, ut castrare se possint quo reg-
 "num Cælorum adipiscantur, Id. de horta-
 "tione ad *Virgin*. Ipsa (scil. quæ primum
 "secuta est Consilium de Virginitate, & po-
 "stea eam pœnituit) de infirmitate sua ju-
 "dicare debuit, & ideo sibi Voluntatis suæ

“rea est, quia graviore quam ferre posset la-
 “queo se & nodo ligavit, Id. Epist. 82.

“*Qui potest capere, capiat*, ut unusquis-
 “que consideret vires suas, utrum possit vir-
 “ginalia & pudicitiae implere praecepta. Per
 “se enim castitas blanda est, & quemlibet
 “ad se alliciens. Sed considerandae sunt vi-
 “res, ut *qui potest capere, capiat*. Hiero-
 “nymus in Matth. 19. Si omnes virgines
 “esse possent, numquid & Dominus dice-
 “ret, *Qui potest capere; capiat*? Id. l. i.
 “adv. Jovinian. Concedit secundas nuptias,
 sed volentibus, sed iis quae se continere non
 possunt. Id. Ibid. “Si quis considerat virginem
 “suam, i. e. carnem lascivire & ebullire,
 “nec refrenare se potest, duplexque ei in-
 “cumbit necessitas, aut accipiendae uxoris
 “aut ruendi, *quod vult faciat*, Id. ibid. Si
 “se continere non possunt &c, *melius est*
 “*nubere quam uri*, Id. in Apolog. pro lib.
 “adv. Jovinian. Quibus aperte dicendum
 “est, aut nubant si se non possunt contine-
 “re, aut contineant si nolunt nubere, Id. ad
 “Demetriadem de Virginit. serv.

“*Qui potest capere capiat*, quod omnes
 “non capiunt. Possunt autem capere, qui-
 “bus hoc praestat misericordia Dei occulta
 “sed iusta, August. de adulterin. conjug.
 “l. 2. c. 18. Si propter propriam infirmi-
 “tatem

“tatem ducit uxorem, plangens potius quia
 “sine uxore esse non potuit, quam gaudens
 “quia duxit, Id. in Psal. 147.

“Nubunt qui se continere non possunt
 “Fulgent. epist. 3. ad Probam de Virgin.
 “c. 9.

“*Proprium donum*, quia Deus dividens
 “singulis prout vult, quia nec *omnes capi-*
 “*unt verbum hoc*. Cæterum si omnes pos-
 “sunt, quomodo dicit Scriptura quod ne-
 “mo potest esse continens, nisi tu dederis?
 “Primasius in 1 Cor. 7. 7.

“Si non valet virginitatem quispiam con-
 “sequi, in casto autem conjugio converse-
 “tur, veniam percipit à Domino, qui dixit,
 “*Non omnes capiunt verbum*, Isychius in Levit.
 “l. 1. c. 3.

“Εἰ τις δυνάται ἐν ἀγνείᾳ μένειν εἰς τέλος τῆς ἰσαρ-
 χὸς τοῦ Κυρίου, ἐν ἀκαυχῆσιν μένει. *Ignatio ascripta*
epist. ad Polycarpum.

Μεγά ἡ τὸ τῆς παρθενίας χρῆμα, ἀλλ' ἔτι πᾶσι κατόρ-
 σωτον Theophylact. in Matth. 19. Βελτίονα δείκνυσιν
 πρὸς ἐγκράτειαν, καὶ ἐκ ἀναγκάζει τὸν μὴ δυνάμενον
 Id. in 1 Cor. 7. Idem fere totidem verbis mo-
 net Oecumen. in 1 Cor. 7.

“Magna res est cœlibatus, nec ab omni-
 “bus ferri potest, Euthymius in Matth. 19.

Quam magna & ardua res cœlibatus sit,
 olim præmonuit Gregor. Nazianzenus O-
 rat. 31. Ὁρατε τὸ περιγματοῦς τὸ ὑψηλόν; μικρὸν καὶ
 ἀχώρη-

ἀχώρητον διρίσκειται. Πῶς γὰρ ὁ κρεῖττον σαρκὸς, τὸ ἐκ
 σαρκὸς ἡρώμενον μὴ γενᾶν εἰς σάρκα; Πῶς γὰρ ἐκ ἀγ-
 γελικῶν τὸ σαρκὶ συνδεδεμένον μὴ καὶ σάρκα εἶναι, ἀλλ'
 εἶναι τῆς φύσεως ὑψηλοτέραν, Et ante ipsum Euse-
 biius Demonstrat. Evang. l. i. c. 8. duos
 vivendi modos describens, unum ὃ γάμοις ὃ
 παιδοποιίαι παραδεχόμενον, ait, hunc esse ἱερωτικὴν
 καὶ τῆς υἱοῦ καὶ ἀνδρωπίνης πολιτείας ἐπέκεινα, ὅλον δὲ
 ὅλον, τῆς κοινῆς καὶ σωῆθους ἀπάντων ἀνθρώπων ἀγωγῆς
 παρηλαγόμενον.

In his prolixior fui, quia scriptores Pon-
 tificii summo studio conati sunt undiquaque
 corradere & conquirere veterum testimonia
 ad stabiliendam sententiam suam (viz. cœ-
 libatum esse in omnium potestate) nostri
 autem scriptores Polemici eandem diligen-
 tiam haud adhibuisse videntur in colligendis
 authoritatibus Patrum quibus eos refellant.

Mitto quod non defuerunt inter ipsos Pon-
 tifices Romanos, qui eos refellunt.

“Si se forsan continere non poterant se-
 “cundum Apostolum nullatenus nubere vi-
 “debantur, Gelasius primus epist. ad Episco-
 “pos Lucaniæ.

“Mihi durum & incompetens videtur,
 “ut qui usum continentię non invenit, ne-
 “quē castitatem ante promisit, compella-
 “tur à sua uxore separari, Gregorius primus
 “epist. l. i. epist. 42.

“Credimus te uti non insulso consilio, si
 “cum

“cum nequeas continere, conjugium qua-
 “ris, Aeneas Sylvius vel Pius secundus, E-
 “pist. 307.

Non defuerunt etiam maximi nominis
 viri inter Pontificios, qui satis luculenter
 asserunt coelibatum non esse in omnium po-
 testate, non solum Bernardus de Conver-
 sione ad Clericos c. 29. Lyranus in *Mat.*
 19. & *1 Cor.* 7. 2, 7. & Aquinas in *1 Cor.*
 7. 2, 7. & Summ. 12^a Qu. 66. 2. 1um, sed
 etiam Cajetan. in *Mat.* 19. & *1 Cor.* 7. 7.

F I N I S.

E R R A T.

P. 3. l. 16. Sic legas: (אין זכרון סוף בדרא מן אל בפנים ללה פליקום)